

Advies revieren Charlotte Oord, te Tilburg

**Toetsing in het kader van de Wet
natuurbescherming**

G.F.J. Smit

Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

Advies revieren Charlotte Oord, te Tilburg

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

drs. G.F.J. Smit

Status uitgave: eindrapport

Rapportnummer:	18-041
Projectnummer:	17-0866
Datum uitgave:	16 maart 2018
Foto's omslag:	GFJ Smit
Projectleider:	GFJ Smit
Naam en adres opdrachtgever:	Gemeente Tilburg Postbus 90155, 5000 LH Tilburg
Referentie opdrachtgever:	-
Akkoord voor uitgave:	drs. F. van Vliet

Paraaf:

Graag citeren als: Smit, GFJ., 2018. Advies revieren Charlotte Oord, te Tilburg. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg Rapportnr. 18-041. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: revieren, Natuurnetwerk Nederland, Charlotte Oord, Tilburg

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Tilburg

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Gemeente Tilburg wil graag inzicht in de effecten van 'revieren' op het Natuurnetwerk Brabant (NNB) bij Charlotteoord te Tilburg. Zij heeft Bureau Waardenburg gevraagd te adviseren over welke vanuit het behoud van natuurwaarden/functioneren van het NNB de minst schadelijke plek is om revieren toe te staan.

In het kader van de Wet natuurbescherming heeft Bureau Waardenburg in januari 2018 het plangebied bezocht en de mogelijke effecten van revieren op de natuurwaarden van Charlotte Oord ingeschat.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

G. Smit	projectleiding, rapportage
E. Korsten	advisering.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is door Certiked ISO gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2008.

Vanuit gemeente Tilburg werd de opdracht begeleid door mevrouw van Beek-Leijten. Wij danken haar voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	2
1 Inleiding	5
2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden	6
2.1 Wet natuurbescherming	6
2.2 Beschermingsregimes soorten	6
2.3 Natura 2000-gebieden.....	7
2.4 Houtopstanden.....	7
2.5 Natuurnetwerk Nederland	7
3 Plangebied en werkzaamheden	8
3.1 Ligging en beschrijving plangebied.....	8
3.2 Uit te voeren activiteit.....	10
5. Betekenis van het zoekgebied voor beschermde soorten planten en dieren.....	12
5.1 Relevante soorten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2 Betekenis van het plangebied voor soorten Vogelrichtlijn	12
5.3 Betekenis van het plangebied voor soorten Habitatrichtlijn.....	12
5.4 Betekenis van het plangebied voor andere soorten	13
6 Effecten op beschermde soorten.....	15
6.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	15
6.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn.....	15
6.3 Beschermingsregime andere soorten	16
7 Conclusie voor ontheffingsaanvraag	18
7.1 Conclusie resultaten onderzoek.....	18
7.2 Overtreding verbodsbepalingen.....	19
7.3 Ontheffingsaanvraag	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8 Aanbevelingen	21
8.1 Maatregelen om schade te voorkomen of te beperken.....	21
8.2 Vervolgprocedure	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3 Nader onderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
9 Literatuur	22

1 Inleiding

Gemeente Tilburg wil graag inzicht in de effecten van 'revieren' – het afzoeken van een terrein door honden - op het NNB bij Charlotteoord te Tilburg. De vragen zijn:

1. Wat zijn de effecten van "revieren" op de natuurwaarden in het NNB-gebied rondom het nieuwe hondenclubterrein. Dit omvat zowel de directe verstorende effecten op fauna als de effecten op de ecologische structuur/verbinding van bosgebied Charlotteoord met bosgebied de Mast.
2. Daarbij een conclusie of het "revieren" leidt tot onoverkomelijke schade of niet, en of dat deze met maatregelen gemitigeerd kunnen worden.
3. Wat is vanuit het behoud van natuurwaarden/functioneren van het NNB de minst schadelijke plek om revieren toe te staan. Uitgaande van de bospercelen rondom het hondenclubterrein.

Charlotte Oord is een voormalig landgoed aan de noordrand van Tilburg. Het zoekgebied voor het revieren betreft bospercelen die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant. In 2015 is Charlotte Oord, waaronder het zoekgebied, geïnventariseerd op beschermde flora en fauna (Korsten & Smit, 2015). Op basis van deze inventarisatie en een veldbezoek in januari 2018 zijn de mogelijke effecten van revieren op de natuurwaarden van Charlotte Oord ingeschat. Hierbij is tevens gekeken naar mogelijke effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 2).

Foto 1.1 *Impressie van het oostelijk bosperceel van het zoekgebied voor revieren bij Charlotte Oord te Tilburg.*

2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden

2.1 Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht geworden. De Wnb heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. De wet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, van soorten planten en dieren en van houtopstanden.

De Wet natuurbescherming heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur, en daarmee de biodiversiteit, schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan is er ontheffing nodig voor het overtreden van een verbodsbepaling. In specifieke gevallen geldt een vrijstellingsregeling. Als de schade betrekking heeft op een Natura 2000-gebied moet een vergunning worden aangevraagd.¹

De regels die toezien op bescherming van Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' van de Wnb. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten planten en dieren zijn in de Wnb opgenomen in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en beschreven per beschermingsregime (zie onder). De regels voor houtopstanden zijn beschreven in Hoofdstuk 4 van de wet.

In het voorliggende rapport toetsen we aan bepalingen voor beschermde soorten (Wnb: Hoofdstuk 3) en aan de bepalingen voor het Natuurnetwerk Brabant.

2.2 Beschermingsregimes soorten

Bij activiteiten als het revieren moet rekening worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren in het zoekgebied. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

De Wnb onderscheidt bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1),
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Wnb § 3.2)² en
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3).

Mogelijke effecten worden in dit rapport per beschermingsregime behandeld.

¹ Zie voor de doelstelling en regels van de Wet natuurbescherming het wettelijk kader in de bijlage.

² Dit betreft soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels. Vogels vallen onder Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van EZ, versie 1.3 december 2016.

2.3 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van Natura 2000-gebied. Van directe beïnvloeding kan daarom geen sprake zijn. Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is de Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen. Dit ligt ten noorden van Loon op Zand op 4,3 km afstand van het plangebied en ten noorden van Udenhout op circa 5 km afstand van het plangebied.

Effecten als gevolg van activiteiten als het afzoeken van een terrein met honden op meer dan 4 kilometer weg gelegen natuurgebied zijn op voorhand uitgesloten.

2.4 Houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt houtopstanden met een oppervlakte van minimaal 10 are (1000 m²) en rijbeplantingen die bestaan uit meer dan 20 bomen (art. 1.1).

Het uitgangspunt is dat er voor de voorgenomen activiteit geen houtopstanden worden gekapt. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn daarmee niet van toepassing.

2.5 Natuurnetwerk Nederland, Natuurnetwerk Brabant

Het zoekgebied ligt binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Brabant. Binnen het NNB geldt een 'nee, tenzij' benadering. Dit houdt in dat er geen bestemmingswijzigingen mogelijk zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB significant worden aangetast. Dit tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Het kader voor het algemene natuurbeheer geeft het Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2016 (Provincie Noord-Brabant 2016). De beheertypenkaart bevat de actueel voorkomende natuur in Brabant, de ambitiekaart geeft het gewenste eindbeeld (ambitie) van het NNB in Brabant.³

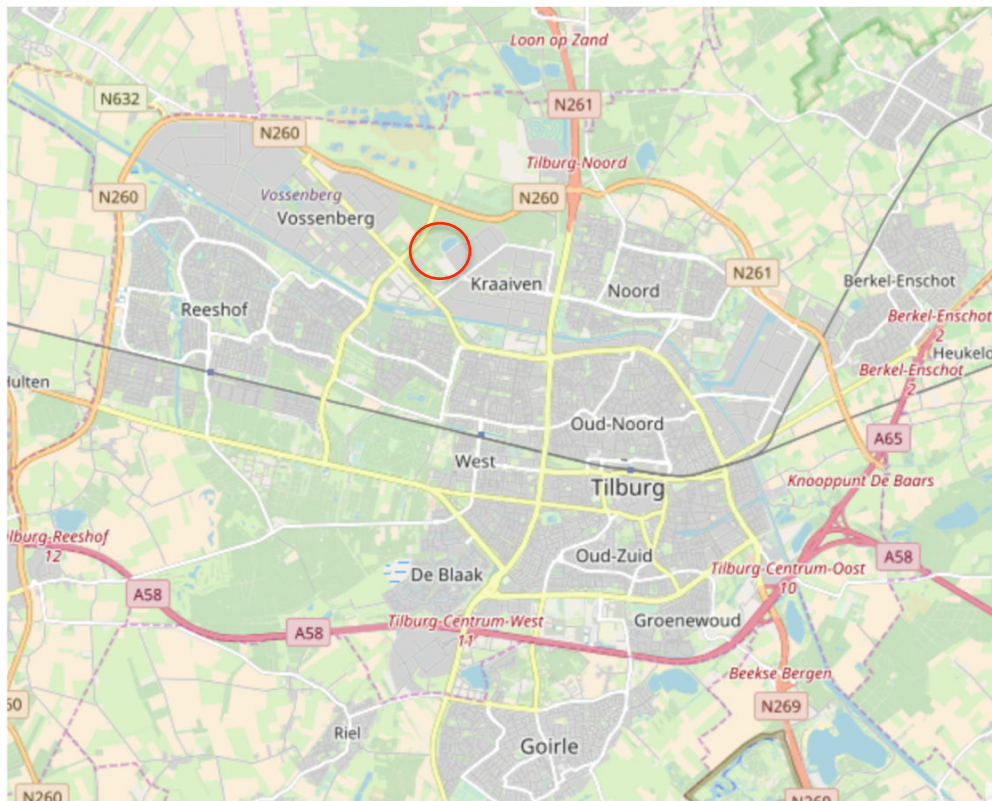
In dit verkennende onderzoek wordt gekeken of als gevolg van de voorgenomen activiteit sprake kan zijn van (in)directe versturende effecten op fauna van het NNB en van effecten op de ecologische structuur/verbinding van bosgebied Charlotte Oord met bosgebied de Mast. De beheertypenkaart en ambitiekaart zijn hierbij als referentie gebruikt.

³ Regeling van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels omtrent natuur Natuurbeheerplan 2018. Provinciaal blad Nr 4487, 6 oktober 2017.

3 Plangebied en werkzaamheden

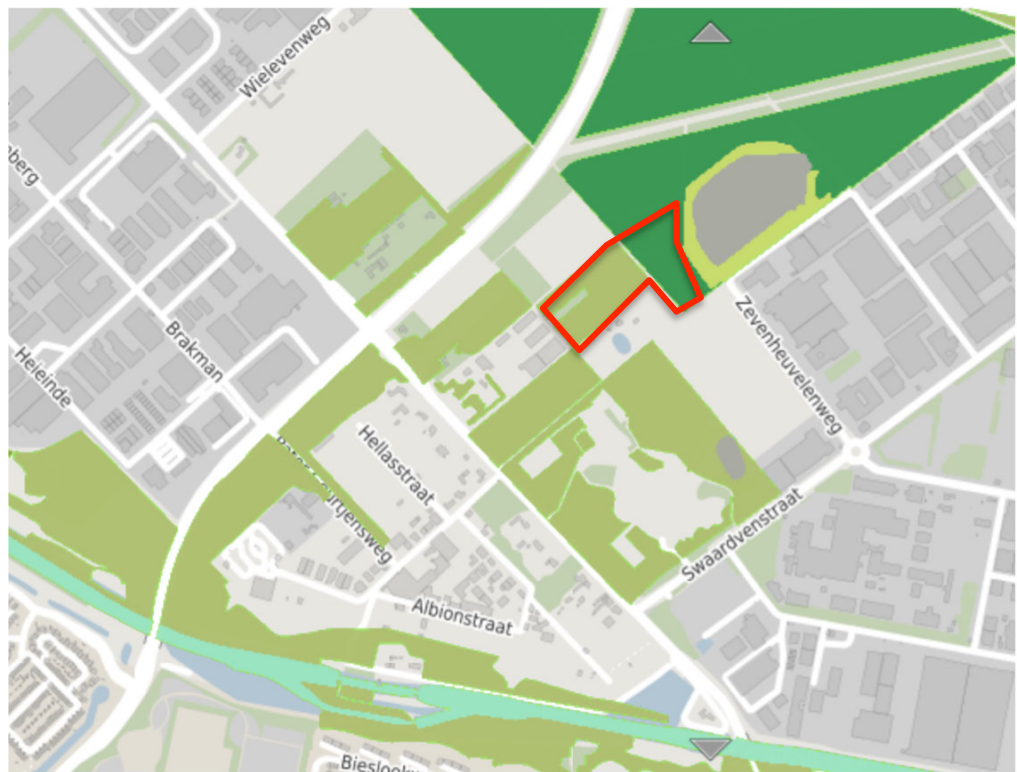
3.1 Ligging en beschrijving plangebied

Charlotte Oord ligt aan de noordwestelijke rand van de stad Tilburg langs de Noordwesttangent (Burgemeester Letschertweg, N261: figuur 3.1). Door de bouw van met name het bedrijventerrein Vossenberg ligt het voormalige landgoed Charlotte nu tussen de bedrijventerreinen Kraaiven, Vossenberg en Albionstraat in. Het totale door bebouwing en wegen ingesloten oppervlak groen is 6,8 ha groot. Het gebied bestaat uit bos, voormalige heide en enkele waterpartijen. Tevens is in het bos bebouwing, erven en grasland aanwezig.

Figuur 3.1 Ligging van het zoekgebied (rood omcirkeld) in Charlotte Oord te Tilburg (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

Het zoekgebied voor het revieren betreft bospercelen ten noorden van het terrein 'De trouwe held' een voormalig woonerf (foto 3.1). Het zoekgebied ligt binnen het Natuurnetwerk Brabant (figuur 3.2). Aan de noordzijde grenst het aan de hondenopvang 'Rons Dog Care', aan de oostzijde aan een grote waterplas. Het oostelijke bosperceel aan de waterplas bestaat uit berk, eik en den. Het westelijke bosperceel is een dicht naaldbos zonder ondergroei (foto 3.2).

Figuur 3.2 Ligging van het zoekgebied (rood omcirkeld) ten opzicht van Natuurnetwerk Brabant (bron: <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>).

Foto 3.1 Het terrein 'De trouwe held' ten zuiden van het zoekgebied voor revieren bij Charlotte Oord te Tilburg.

Foto 3.2 Het westelijke naaldbos ten noorden van 'De trouwe held' onderdeel van het zoekgebied voor revieren bij Charlotte Oord te Tilburg.

3.2 Uit te voeren activiteit

Er worden geen fysieke ingrepen gedaan (kappen van bomen, plaatsen van rasters) waarmee effecten op cultuurhistorische waarden en abiotische omstandigheden op voorhand uit te sluiten. Voor het uitvoeren van de activiteit zijn de hieronder staande voorwaarden dan wel wensen aangegeven.

Revierterrein (bosperceel) wensen/eisen

- Voor een aantal revieroefeningen dienen er diverse geheel bedekt /gedeeltelijk open begroeid terrein aanwezig te zijn.
- Allen (bij voorkeur) niet kleiner dan 150 meter diep en 75 meter breed. Belangrijk is dat het bos voldoende groot is om twee revieroefeningen te doen, één keer links en één keer rechts. Bij voorkeur bevat het bos twee verschillende ondergronden, maar dat is niet noodzakelijk.
- Deze terreinen bij voorkeur niet aaneengesloten maar bijvoorbeeld aan weerszijde van het oefenveld aangrenzende bossen.
- Het terrein wordt gebruikt voor het opsporen van een voorwerp of persoon en worden dus alleen gebruikt voor het doorlopen door zowel honden als hun geleiders.
- Na het revieren worden er geen obstakels voorwerpen achtergelaten.

- Honden dienen de rivieroefeningen zelfstandig uit te voeren en doorzoeken het terrein dan ook los en zelfstandig tot het betreffende voorwerp of persoon is opgespoord.
- Het stuk bos wordt niet omheind.
- De politiehond gaat bij revieroefeningen op zoek naar een verdacht persoon in een pak. De verdachte persoon wordt gevonden middels blaffen (niet met een bijt zoals bij de politiebrigade). De honden gaan specifiek op zoek naar een persoon met een pak en zullen voorbijgangers met rust laten, vandaar dat omheining niet nodig is.
- De revieroefeningen worden met 1 hond tegelijk gedaan. Er wordt niet geschoten bij revieroefeningen en het plaatsen van units/ objecten in het bos is niet nodig.
- In de zomermaanden gebeurt dit 3x per week gedurende 30-60 minuten
- In de wintermaanden 1x per week 30-60 minuten.

Foto 3.3 Vijver langs het terrein 'De trouwe held' onderdeel van het zoekgebied voor revieren bij Charlotte Oord te Tilburg.

4 Betekenis van het zoekgebied voor beschermde soorten planten en dieren

In 2015 is Charlotte Oord geïnventariseerd op beschermde soorten. Deze informatie (aangevuld met actuele gegevens uit de NDFF) vormt de basis voor de in dit hoofdstuk beschreven natuurwaarden.

4.1 Betekenis van het zoekgebied voor soorten Vogelrichtlijn⁴

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

In het zuid-westelijk deel van Charlotte Oord is in 2015 een nest van een havik aangetroffen (Korsten & Smit 2015). Dit ligt ruim buiten het plangebied, de NDFF vermeldt geen recente waarnemingen van havik voor Charlotte Oord. Er zijn wel recente meldingen van jagende buizerd en sperwer uit Charlotte Oord, echter geen meldingen van broedgevallen.

Bij het veldbezoek op 31 januari 2018 is een paartje buizerd waargenomen vliegend bij het oostelijk bosperceel. Er zijn geen nesten vastgesteld. De NDFF vermeldt meer dan 600 waarnemingen van vogels in Charlotte Oord over de laatste 3 jaar. Daar zitten geen broedgevallen bij van vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. Aangenomen mag worden dat er geen nesten van vogels aanwezig zijn waarvan het nest jaarrond beschermd is.

Overige broedvogels

Van Charlotte Oord is geen broedvogelinventarisatie bekend. Gelet op het aantal waarnemingen in de NDFF is Charlotte Oord broedgebied voor algemene broedvogels van bos- en struweel. Het zoekgebied maakt deel van uit van dit broedgebied.

4.2 Betekenis van het zoekgebied voor soorten Habitatrichtlijn

Vleermuizen

In het plangebied Charlotte Oord zijn in 2015 zeven soorten vleermuizen waargenomen. Delen van Charlotte Oord zijn essentieel foerageergebied en vliegroute van een nabijgelegen kraamgroep gewone dwergvleermuizen en van een of meerdere zomerverblijfplaatsen van watervleermuizen (Korsten & Smit 2015).

In Charlotte Oord komen enkele paarverblijven van gewone dwergvleermuis voor. Er zijn geen indicaties voor andere verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis dan wel verblijfplaatsen van andere soorten. Het is echter niet uitgesloten dat één of enkele gewone grootoorvleermuizen verblijven op de zolder van opstallen. Gewone

⁴ Op grond van door het ministerie van EZ verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

grootoorvleermuizen zijn in 2015 zo weinig waargenomen dat er geen verblijfplaatsen met grote groepen dieren werden verwacht (Korsten & Smit 2015).

Gelet op het grote aantal gewone dwergvleermuizen dat in 2015 in Charlotte Oord is waargenomen en de bebouwing rondom het plangebied mag worden aangenomen dat het bij de route over het zandpad tussen de Dongenseweg en de Wolterbeekstraat om een 'essentiële vliegroute' voor de gewone dwergvleermuis gaat. Een route die van belang is voor het functioneren van één of meer verblijfplaatsen in de omgeving en tevens van belang voor watervleermuis.

Een groot aantal gewone dwergvleermuizen foerageert bij de visvijver en de bosranden in het noordelijk deel van Charlotte Oord. Dit gebied biedt goede voedselomstandigheden en voldoende luvte om een groot deel van het jaar te kunnen jagen. Het gebied kan dan ook beschouwd worden als een essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen. De eerder genoemde essentiële vliegroute over het zandpad sluit hier op aan. Ook voor watervleermuizen is het een belangrijk foerageergebied. In de ruime omgeving zijn nauwelijks grote waterpartijen aanwezig (Smit & Korsten 2015).

De beschikbare informatie uit 2015 geeft aan dat de bossen in het zoekgebied betekenis hebben als onderdeel van het jachtgebied voor vleermuizen en nabij een belangrijke vliegroute voor vleermuizen naar de waterplas ligt. De NDFF bevat geen recentere informatie.

Overige soorten

Charlotte Oord heeft geen betekenis voor andere soorten van het Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Er zijn geen historische waarnemingen bekend en er zijn in 2015 geen andere soorten aangetroffen. Uit de NDFF zijn ook geen recente waarnemingen bekend.

4.3 Betekenis van het zoekgebied voor andere soorten

Planten

Charlotte Oord heeft geen betekenis voor beschermde soorten planten (Korsten & Smit, 2015). Uit het zoekgebied zijn geen waarnemingen van beschermde soorten planten bekend. Geschikte groeiplaatsen zijn ook niet aanwezig.

Ongewervelden, vissen

Er zijn geen waarnemingen van beschermde ongewervelden en vissen uit Charlotte Oord bekend en deze zijn in 2015 ook niet waargenomen. Het zoekgebied bevat geen open water en heeft geen functie voor watergebonden fauna.

Amfibieën

In het Charlotte Oord zijn in 2015 drie soorten amfibieën waargenomen, kleine watersalamander, gewone pad en bastaardkikker. De bospercelen in het zoekgebied

bestaan voor een belangrijk deel uit naaldbomen en hebben geen specifieke betekenis voor amfibieën.

Reptielen

Er zijn geen waarnemingen van reptielen uit Charlotte Oord bekend en reptielen zijn in 2015 ook niet waargenomen. De bospercelen hebben geen betekenis voor reptielen.

Grondgebonden zoogdieren

In Charlotte Oord zijn in 2015 ten westen van de Zevenheuvelenweg meerdere vossenholen aangetroffen die deel uitmaken van één burcht. Ook zijn waarnemingen van eekhoornnesten bekend, waarvan één in het bos ten noorden van de grote plas (Korsten & Smit 2015). Waarnemingen van eekhoorn zijn verder bekend ten zuiden van de Dongenseweg (NDFF). Ook zijn van Charlotte Oord waarnemingen van das, konijn, mol en ree gemeld. Er zijn geen burchten of andere verblijfplaatsen bekend van het zoekgebied.

De randen van het bos in het zoekgebied langs De trouwe Held hebben een steil talud. Bij inspectie op 31 januari zijn hier geen holen of burchten aangetroffen. Het zoekgebied is geschikt voor algemene kleine zoogdieren en kleine marterachtigen. In de NDFF zijn echter geen waarnemingen van deze soorten voor Charlotte Oord opgenomen.

Foto 4.1 Grondwal langs het terrein 'De trouwe held' onderdeel van het zoekgebied voor revieren bij Charlotte Oord te Tilburg.

5 Effecten op beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de werkzaamheden op soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en het Beschermingsregime andere soorten.

Uitgangspunt voor de toetsing is dat rust- en verblijfplaatsen die plekken zijn voor een soort die van essentieel belang zijn voor haar levenscyclus en een onmisbaar onderdeel zijn van het habitat⁵. Om overtreding te voorkomen zal de functionaliteit van rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd moeten zijn.

5.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Het zoekgebied heeft betekenis voor broedvogels van bos en struweel, er zijn geen broedgevallen bekend van vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is (zie 4.2.1)

In de zomermaanden worden de activiteiten driemaal per week gehouden gedurende 30-60 minuten. De revieroefeningen worden met één hond tegelijk gedaan. Doordat de honden zelfstandig en gericht zoeken is betreding van het bos door mensen niet nodig of zeer beperkt. Op de bospaden wordt in de huidige situatie gewandeld en er is beperkt autoverkeer.

Het risico op eventuele verstoring van een vogel op door de aanwezigheid van een hond het nest zal minimaal zijn. Daar de oefeningen wekelijks plaatsvinden kunnen verstoringgevoelige soorten wennen aan de activiteit van een hond of bij hun nestkeuze rekening houden met regelmatig bezoek door honden. Nabij het zoekgebied ligt het honden opvang centrum Ron Dog Care. In de omgeving aanwezige vogels moeten gewend zijn aan blaffende honden.

Het is uitgesloten dat de storing, voor zover daar al sprake van is, van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van een betreffende vogelsoort.

In de wintermaanden is de frequentie van activiteiten één maal per week gedurende 30-60 minuten. Met deze geringe bezoekfrequentie zijn negatieve effecten op aanwezige vogels in de winter uit te sluiten.

5.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Het zoekgebied maakt deel uit van het leefgebied en jachtgebied voor vleermuizen. Het zandpad tussen de Dongenseweg en de Wolterbeekstraat is een belangrijke vliegroute en het zoekgebied ligt langs de visvijver met bosranden die een belangrijke functie hebben als jachtgebied (zie 4.2.2).

⁵ Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. Final version, February 2007.

In de zomermaanden worden de activiteiten driemaal per week gehouden gedurende 30-60 minuten. In de wintermaanden is de frequentie van activiteiten één maal per week gedurende 30-60 minuten. Daarbij is één hond tegelijk actief.

Van Charlotte Oord en het zoekgebied zijn geen bomen met holten bekend die een functie hebben voor vleermuizen. Holten in bomen die door vleermuizen worden gebruikt bevinden zich in de regel op meer dan twee meter hoogte. Bij een dergelijke hoogte is uitgesloten dat in de zomer of winter aanwezige dieren worden verstoord door een passerende hond.

Nabij het zoekgebied ligt het honden opvang centrum Ron Dog Care. In de omgeving aanwezige vleermuizen moeten gewend zijn aan blaffende honden.

Negatieve effecten in de zomer en winter op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uit te sluiten.

De activiteiten worden overdag gehouden en vleermuizen zijn in de zomer actief van avond- tot ochtendschemering. Daarmee zijn negatieve effecten op jagende vleermuizen en het gebruik van het zandpad als vliegroute uitgesloten.

5.3 Beschermingsregime andere soorten

Het zoekgebied is geschikt voor kleine zoogdieren van bos en kleine marterachtigen als wezel en hermelijn. Er zijn Charlotte Oord, en daarmee ook uit het zoekgebied, echter geen concrete waarnemingen of verblijfplaatsen van deze soorten bekend (zie 4.2.3).

Kleine zoogdieren en kleine marterachtigen zijn bij regelmatige activiteit van mensen met name rond de schemer actief. De recreatiedruk in het zoekgebied is laag en dieren kunnen ook overdag actief zijn. De honden zoeken niet gericht naar de zoogdieren maar kunnen toevallig op een rondscharrelend dier stuiten. Kleine zoogdieren en kleine marterachtigen zijn goed in staat bij onraad (een naderende hond) de verblijfplaats op te zoeken om tijdelijk te schuilen, mede omdat de honden niet gericht op de dieren jagen.

Doordat de honden niet gericht op de dieren jagen, de frequentie van het revieren beperkt is tot driemaal per week in de zomer en één maal per week in de winter is het risico op het verstoren van kleine zoogdieren en kleine marterachtigen met inbegrip van hun verblijfplaatsen verwaarloosbaar.

5.4 Beoordeling van de effecten

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Het is uitgesloten dat het verstoren van vogels, voor zover daar al sprake van is, van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van een betreffende vogelsoort. De verbodsbepaling uit Artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is daarmee niet van toepassing.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Negatieve effecten op verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebied van vleermuizen zijn uit te sluiten. Overtreding van verbodsbepalingen uit Artikel 3.5 van de Wnb is uitgesloten.

Beschermingsregime andere soorten

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van kleine zoogdieren en kleine marterachtigen zijn uit te sluiten. Overtreding van verbodsbepalingen uit Artikel 3.10 van de Wnb is uitgesloten.

Ontheffing Wet natuurbescherming

Omdat overtreding van verbodsbepalingen kan worden uitgesloten wordt een ontheffing van de Wet natuurbescherming niet nodig geacht.

6 Effecten op NNB

6.1 Betekenis NNB

Het zoekgebied voor het revieren betreft bospercelen die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant (figuur 3.2).

Het oostelijke bosperceel dat grenst aan de waterplas of visvijver is op de kaart bij het Natuurbeheerplan Noord-Brabant aangegeven als 'Bestaande natuur' met Ambitie-Beheertype N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos.

Het zuidwestelijke bosperceel ten zuiden van Rons Dog Care is op de kaart bij het Natuurbeheerplan Noord-Brabant eveneens aangegeven als 'Bestaande natuur' met Ambitie-Beheertype N16.03 Droog bos met productie.

De kwalificatie voor Ambitie-Beheertype geeft aan dat een verbetering van de natuurkwaliteit mogelijk en wenselijk is (Provincie Noord-Brabant 2016).

Het zoekgebied maakt deel uit van een zone met groengebieden van het NNB tussen Charlotte Oord en bosgebied de Mast in het noorden en de bosstrook langs het Wilhelminakanaal in het zuiden. Het zoekgebied kan hiermee beschouwd worden als onderdeel van een ecologische verbindingszone.

De bomen in het oostelijke bosperceel bestaan met name uit berk, eik en den, het westelijke bosperceel is een dicht naaldbos zonder ondergroei.

6.2 Effecten NNB

Zoals in Hoofdstuk 4 en 5 beschreven is de betekenis van het zoekgebied voor beschermde soorten beperkt. De huidige recreatiedruk is laag en dit zal door het revieren niet veranderen. Een maximale frequentie van driemaal in de week 30-60 minuten levert geen wezenlijke bijdrage aan de recreatiedruk.

N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos (bron: BIJ12)⁶

Dennen-, eiken-, of beukenbos omvat bossen met dennen, eiken, beuken en/of berken en zijn vaak eenvoudig van structuur. Het is een vaak gesloten tot soms halfopen bos. Veel van deze bossen komen voor op zure, droge en zandige bodems. Wanneer de bodem meer leem bevat, kennen de bossen een grotere floristische rijkdom. De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantallen (vaak bedreigde) paddestoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. De kwaliteit wordt bepaald door de samenstelling van de aanwezige planten- en broedvogelgemeenschap.

⁶ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n15-droge-bossen/n15-02-dennen-eiken-en-beukenbos/>

N16.03 Droog bos met productie⁷

Dit bostype is de productievariant van het bostype dennen-, eiken- en beukenbos. Droog bos met productie bestaat uit verschillende, veelal van oorsprong aangeplante, bosopstanden van den, (winter)eik, beuk, Douglas, lariks of fijnspar. De voedselarmere delen worden grotendeels gedomineerd door den, eik en beuk, op de wat rijkere bodems is er een hogere groei van beuk, Douglas, lariks en spar, met betere mengingsmogelijkheden. De betekenis voor de biodiversiteit bestaat vooral uit (vaak bedreigde) paddestoelen, korst- en bladmossen, enkele vaatplanten, insecten en broedvogels. Vaak is menselijk beheer, zoals kap, begrazingsbeheer en inbreng van strooiselverrijkende soorten, nodig om dynamiek, variatie en vestigingsmilieus te bevorderen en de kwaliteit te verbeteren.

Revieren

De activiteiten zijn in de zomermaanden beperkt tot driemaal per week gedurende 30-60 minuten en in de winter éénmaal per week. De revieroefeningen worden met één hond tegelijk gedaan. De voorwaarden daarvoor zijn:

- De bezoekfrequentie is beperkt tot maximaal driemaal per week.
- De duur van de activiteit is beperkt tot maximaal 60 minuten.
- Het bosperceel wordt met één hond tegelijk bezocht.
- Het bosperceel wordt niet fysiek aangetast (geen omheining, er worden geen objecten geplaatst of achtergelaten).
- Het aantal mensen dat bij de activiteit betrokken is, is beperkt (de aanname is een groep met een orde van grootte van enkele tot een tiental personen). Deze betreden het bos niet buiten de paden.

In vergelijking met het huidige gebruik, op de bospaden wordt in de huidige situatie gewandeld en er is beperkt autoverkeer en een hondenopvangcentrum, blijft de druk op het bos laag. Zoals in Hoofdstuk 5 beschreven is er als gevolg van de voorgenomen activiteiten geen sprake van een wezenlijke verstoring van flora en fauna. Er is dan ook geen reden de activiteiten van invloed zullen zijn op de ambities voor N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos en voor N16.03 Droog bos met productie.

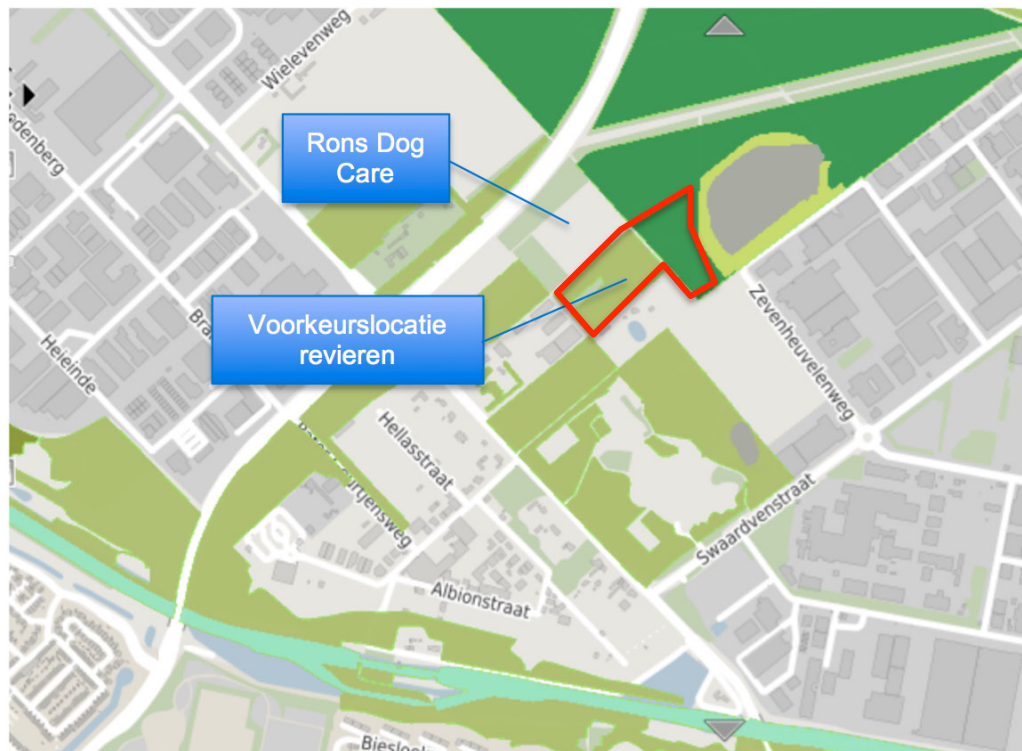
Omdat er als gevolg van de voorgenomen activiteiten geen sprake van een wezenlijke verstoring van flora en fauna zijn negatieve effecten op uitwisseling van flora en fauna tussen NNB ten noorden en NNB ten zuiden van het zoekgebied eveneens uitgesloten.

6.3 Voorkeurslocatie

Gelet op de beperkte intensiteit van de voorgenomen activiteiten is er geen sprake van een wezenlijke verstoring van flora en fauna en zijn negatieve effecten op de huidige waarden en ambities voor het NNB uit te sluiten.

⁷ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n16-bossen-met-productiefunctie/n16-03-droog-bos-productie-nieuw-per-01-01-2018/>

Voor alle activiteiten geldt dat deze bij voorkeur worden gehouden op die locaties waar relatief minder natuurwaarden aanwezig zijn. Bij het zoekgebied is dit het bosperceel dat aangegeven is als Droog bos met productie. Dit bos kent een intensiever beheer dan het perceel met Dennen-, eiken- en beukenbos en ligt naast een bestaand hondenopvangcentrum.

Figuur 6.1 Ligging van de voorkeurslocatie voor revieren (zoekgebied rood omcirkeld) ten opzicht van Natuurnetwerk Brabant (bron: <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>).

7 Conclusie

7.1 Effecten van revieren op de natuurwaarden

De onderstaande conclusies is gebaseerd op de uitgangspunten zoals genoemd in paragraaf 6.2: er is geen sprake van fysieke aantasting (geen rasters, omheining of andere objecten), de maximale bezoeksfrequentie is 3 x per week, maximaal 60 minuten per dagen één hond tegelijk.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Het is uitgesloten dat het verstoren van vogels, voor zover daar al sprake van is, van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van een betreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Negatieve effecten op verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebied van vleermuizen zijn uit te sluiten.

Beschermingsregime andere soorten

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van kleine zoogdieren en kleine marterachtigen zijn uit te sluiten.

NNB

De activiteiten zullen geen invloed hebben op de ambities voor de als *N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos* en als *N16.03 Droog bos met productie* aangemerkte bospercelen.

Omdat er als gevolg van de voorgenomen activiteiten geen sprake van een wezenlijke verstoring van flora en fauna zijn negatieve effecten op uitwisseling van flora en fauna tussen NNB ten noorden en NNB ten zuiden van het zoekgebied eveneens uitgesloten.

Het is niet aannemelijk dat het revieren leidt tot onoverkomelijke schade. Maatregelen om eventuele schade te mitigeren worden niet nodig geacht.

7.1 Voorkeurslocatie voor revieren

Voor alle activiteiten geldt dat deze bij voorkeur worden gehouden op die locaties waar relatief minder natuurwaarden aanwezig zijn. Het zuidwestelijk gelegen bosperceel grenzend aan het terrein met het hondenopvang centrum en voor het NNB aangegeven is als *Droog bos met productie* heeft daarbij de voorkeur boven het bosperceel dat grenst aan de waterplas.

8 Literatuur

Korsten, E., G.F.J. Smit 2015 Beschermde soorten Charlotteoord, Tilburg. Inventarisatie en effectbeoordeling. Bureau Waardenburg Rapportnr. 15-213. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Provincie Noord-Brabant 2016. Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2016.